

voltrekt in en door de klassenstrijd. In wezen is het alles gebaseerd op het individueel vrijheidsverlangen, los van het besef dat de eeuwenoude strijd om vrijheid, in steeds nieuwe vormen, klasseverlangens tot uitdrukking bracht, en zich daardoor met de klassen en de klassenverhoudingen wijzigde.

Het optreden van de marxistische stroming in de arbeidersbeweging rond 1860 en 1870 op het direct politieke terrein, hield ten nauwste verband met de toen nog in volle omvang woedende strijd van de bourgeoisie tegen het absolutisme en de verwezenlijking van de burgerlijke vrijheid en democratie in die landen waar het moderne industriële leven ingang vond. Daarom werd aan staatsbemoeienis op sociaal terrein, arbeiders-kiesrecht, enz. grote betekenis toegekend.

Zo is ook het anarchisme en vrij-socialisme uit bepaalde, uit die tijd daterende maatschappelijke verhoudingen, te verklaren. Deze stromingen in de arbeidersbeweging moeten dus in hun oorsprong verklaard worden uit het toenmaals in de burgerlijke wereld groeiende verlangen naar verwerping van van bovenaf drukend gezag, gestelde dogma's enz. De vrije Rede (verstand) en individuele vrijheid op maatschappelijk en geestelijk terrein waren burgerlijke idealen. In de landen die een industriële ontwikkeling ondergingen, vonden zij weldra hun tegenhanger in de gedachte van de moderne staat en in het ontstaan van een groot proletariaat, dat zijn burgerlijke rechten (en plichten) ging eisen; het feit dat het dus als klasse in dit verband politiek ging optreden.

Maar in de landen, die in de ontwikkeling ten achter bleven, waar het absolutisme bleef heersen, werden de idealen van rede en vrijheid onder de revolutionairen vooral tot **individuele** idealen. En juist in die landen vond daardoor het anarchisme en vrij-socialisme een voedingsbodemp. Wij denken aan Rusland en Spanje. Wat dit laatste land betreft is het opmerkelijk, dat toen de verhoudingen daar later onder revolutionaire omstandigheden de anarchistische organisaties tot invloed bracht, deze ook vervielen tot deelname aan de burgerlijke staat. Zelfs voor hen leek dit een eis van realiteit. Maar in het algemeen is voor deze groepen niet **klasse** en **klassekracht**, maar **rede** en **individuele vrijheid** het uitgangspunt van alle beoordeling.

Dit onderscheidt ons van de libertaire groepen. Wij zijn en blijven historische materialisten, omdat wij weten: „de geschiedenis van de mensheid is een geschiedenis van klassenstrijd”. En alleen binnen die opvatting kunnen wij denken aan rede en vrijheid, en..... aan strijd, die in voorwaarden en mogelijkheden ten nauwste verbonden is aan de kracht van de klasse. Daarover willen wij in volgende artikelen meer gaan zeggen.

OFFICIEEL ADVIES!

Schrik maar niet, lezer, met ons is het nog wel in orde: het bedoelde advies is niet van Spartacus, maar van..... de heer Lloyd V. Steere, economisch adviseur bij de Amerikaanse ambassade in Den Haag, dus geen medewerker aan ons blad. Hij gaf het advies ook niet aan ons, maar aan de Nederlandse Kamer van Koophandel voor Amerika in een vergadering te Utrecht, waar ook de ministers Van den Brink en Stikker tegenwoordig waren.

Een hoge-Pieten-gezelschap dus! En wat was nu de wijsheid, die hier ten beste werd gegeven?

Luister, o arbeider, en laaf je aan deze allerhoogste kapitalistische wetenschappelijke goochelheid:

„Zodra de mensen goed kunnen eten, zich goed kunnen kleden, werk hebben en een huis om in te wonen, zijn ze vanzelf geen communisten meer”. Aldus sprak de heer Steere.

Voor minister v. d. Brink van de firma Rome—Romme was dit nou niet bepaald „een nieuw geluid”. Wat drommel nog toe, wie hebben het in Nederland altijd over „Bezitspreiding” gehad?

Het lijkt allemaal een beetje onnozel, maar vergis je niet en geloof niet, dat de kopstukken van deze kapitalistische orde zelf overtuigd zijn van de mogelijkheid, de arbeidende bevolking dit alles te kunnen bezorgen. Natuurlijk was Marx een grote stommeling met zijn massale verarming, doch HUIZEN? GOEDE KLEDING? GOEDE VOEDING? en verder geen WERKELOOSHEID?

Kapitalime wil zeggen: KROTTEN — VODDEN — HONGER en RESERVE-LEGGERS van duizenden, die uit de productie gestoten werden.

Werkelijkheid is, de leuze: goedkoper produceren door het neerdrücken van het levenspeil. Want de concurrentie met het buitenland is scherper dan ooit en de dreigende derde wereldoorlog verslindt reeds nu in zijn voorbereiding millarden, zodat er voor goed eten, kleding en woningen niets overblijft.

Aan onze abonnees

Het derde kwartaal is aangebroken. Als gewoonlijk doen wij het verzoek aan onze abonnees om, teneinde nodeloos werk te voorkomen en vooral ook om de administratie te verlichten in de financiële zorgen, het abonnementsgeld zo spoedig mogelijk over te maken. Wij hebben er al herhaaldelijk op gewezen, hoe bij het begin van elk kwartaal, allerlei extra zware posten moeten worden voldaan, waardoor de moeilijkheden van de exploitatie toenemen. Daarover willen wij ditmaal niet uitweiden. Dit alles mag als bekend worden verondersteld.

Maar hoe onaangenaam wij het ook vinden, wij moeten ditmaal toch een zeer

ernstige mededeling doen. Twee jaar geleden stonden wij in een zodanige situatie, dat wij zelf moesten vrezten, dat er geen uitweg meer voor gevonden zou worden. Dank zij de buitengewone hulp, die wij van de vrienden van ons blad toen regelmatig zijn gaan ontvangen, kwamen we de moeilijkheden steeds weer te boven en zonder mankeren kon „Spartacus” twee jaar lang wekelijks verschijnen.

Ditmaal is de situatie echter dermate moeilijk, dat wij maatregelen zullen moeten beramen. Daarover zullen we in de kraat binnenkort nadere mededelingen doen. Maar ondertussen nijpt de nood zo, dat wij, noodgedwongen, er wel eens toe over zouden moeten gaan om het volgende nummer niet te laten verschijnen.

Daarom dit openhartig woord. Mocht het zijn, dat onze lezers dus de volgende week tevergeefs op Spartacus wachten, dan weten zij hoe de zaken er voor staan.

In elk geval hopen wij in het eerstkomende nummer, dat dus uiterlijk 16 Juli verschijnt, de nadere mededelingen te kunnen doen, waarover wij hierboven schreven. Dit meenden wij te moeten berichten om onaangename verrassingen aan de lezers te besparen.

Is het nodig nogmaals een beroep te doen op Uw aller medewerking om de krant, toch ook Uw krant, veilig te stellen?

REDACTIE EN ADMINISTRATIE

Zomerkamp

„De Vrije Gemeenschap”

Nog altijd is het weer guur! Maar toch, we staan vlak voor de zomer.

Toch maken wij onze vakantieplannen. Denkt daarbij aan het Socialistisch Zomerkamp De Vrije Gemeenschap.

De eerste week van Augustus bij Huls horst op de Veluwe. Opgeven aan en inschrijvingen bij: Jaap Meulenkamp, Blasiusstraat 30, Amsterdam-Oost.

Prospectus op aanvraag verkrijgbaar.

Vergadering agenda

OPENBARE VOORDRACHT

door de heer G. Lutke Meijer op Maandag 4 Juli a.s. in „Huize Westeinde”, Westeinde 3 (bij het Frederiksplein). Onderwerp: „De jeugd en de vrije gedachte”.

Jeugdvereniging op Grondslagen der Vrije Gedachte „De Brug”

Steunt Spartacus!

16 JULI 1949

PRIJS 12 CENT

9e Jaargang No 28

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS”

Redacteur
R. HULSMAN

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Red. en Adm.:
postbus 7046 te Amsterdam-Zuid H.
Ab. p. kw. f 1.50 bij vooruitbet. Uitg.
„De Vlam”, postgiro 168797 te A'dam

Verzet en Vrijheid

Wie met belangstelling de gebeurtenissen op internationaal economisch terrein poogt te volgen, en zijn inspanning, want die is er ongetwijfeld voor nodig, langzamerhand beloond ziet door een verkregen beter inzicht, vindt niet daarin alleen bevrediging. Met het winnen van dit inzicht gaat gepaard een beter oordeel over de positie waarin de arbeidersklasse verkeert. Allerlei onderwerpen, waarover de arbeiders zo van tijd tot tijd onderling spreken, moeten spreken, omdat ze hun eigen dagelijkse zorgen betreffen, staan hem duidelijker voor ogen en hij heeft zijn makkers in fabriek en bedrijf dus iets van betekenis te vertellen. Dat geeft hem een bijzondere voldoening en deze laatste wordt nog groter, wanneer hij in staat is, in plaats van de vele frases en algemeenheden, die zo vaak opgeld doen, klare aanwijzingen te geven omtrent de weg, die de klasse in de strijd heeft te gaan. Wij weten immers allen, hoezeer dat nodig is, willen de arbeiders tot een werkelijk nieuwe zelfstandige klasse-beweging komen.

Er wordt vaak gesteld, dat wij te moeilijk schrijven. En wij erkennen, dat hetgeen ons blad schrijft, niet altijd gemakkelijk te verteren kost is. Maar laat men begrijpen, dat ons blad in de eerste plaats geschreven wordt om ten aanzien van de vele problemen inzicht te brengen waar dit ontbreekt.

Willen we dat doen, dan zullen redactie en lezers steeds moeten pogen de maatschappelijke werkelijkheid te doorschouwen, ook en juist wanneer dat, en waar dat, moeilijk lijkt!

Wij moesten aan dit alles denken, toen wij ons voornamen te schrijven over datgene wat de laatste weken in en om Engeland plaats grijpt. De z.g. arbeidersregering in dat land verkeert in buitengewone moeilijkheden. De Engelse munteenheid is, zegt men, in gevaar. Devaluatie dreigt. De arbeiders zijn daarnaast in onrust. Terwijl wij dit schrijven zijn meer dan tienduizend havenarbeiders in staking. Ook de spoorwagarbeiders zijn al maandenlang in

actie, al zijn de stakingen onder hen nog maar van beperkte aard geweest en al is ook hun langzaam-aan-actie nog maar van beperkte omvang en steeds van korte duur geweest. In elk geval staat het vast, dat de regering ook in dit arbeidersoptreden een bedreiging ziet van de economische positie van Engeland, ja een bedreiging van het gezag van de staat.

Beide door ons genoemde punten — de financieel-economische positie van Engeland en de voortdurende arbeidsconflicten — kunnen niet los van elkaar worden gezien. Iets op ons verder betoog vooruit lopende, constateren wij, dat arbeidersstrijd, economie en politiek duidelijk één geheel zijn. Dit is een les voor al die arbeiders, die nog altijd zeggen: „laat de politiek uit de vakbeweging”, waarmee ze dan eigenlijk bedoelen, laat de politiek uit de arbeidersbeweging.

Hoe moeten wij nu de positie van Engeland, waarmee de positie van Nederland zeer nauw is verweven, beoordelen?

Dit destijds machtige, eerste kapitalistische, wereldrijk, heeft reeds in de eerste wereldoorlog veel van zijn kracht ingeboet. De overzeese gebiedsdelen wonnen voortdurend aan eigen kracht en betekenis en werden steeds onafhankelijker. Na de tweede wereldoorlog is het definitief van zijn plaats verdronken. Twee andere machten, Rusland en Amerika, hebben in het steeds verder ontwikkelende kapitalisme posities verkregen, waarbij Engeland in het niet zinkt. Buiten de sfeer van het staatskapitalistische Rusland, beheerst Amerika het economische leven en daarmee is het ook in de internationale politiek veelal van beslissende betekenis geworden. Engeland heeft zijn markten voor een belangrijk deel verloren. Doordat de invoer naar Engeland veel groter is geworden dan zijn uitvoer, verkeert het voortdurend in de positie, dat de betalingen aan het buitenland en vooral aan Amerika, veel groter moeten zijn, dan de ontvangsten uit het buitenland. Het is ongeveer te

vergelijken met een zaak, die regelmatig meer uitgaven heeft te doen, dan de ontvangsten zijn. Dat kan natuurlijk niet goed gaan. Dit is de oorzaak van de voortdurende dreiging van devaluatie van de Engelse munt, het pond sterling. De Engelse goudvoorraad daalt dan ook onrustbarend en de vorderingen van het buitenland op Engeland nemen regelmatig toe. Dit is natuurlijk ook een bedreiging voor al die landen, die deze vorderingen hebben, maar vooral voor degenen onder hen, die historisch sterk op het pond sterling zijn ingesteld. Onder deze landen behoort ook Nederland, dat door zijn eeuwenoude zeevaart, door zijn oude koloniale positie, in het algemeen door zijn oriëntatie op de Britse wereld, aan te merken is als behorende tot het sterlingblok. De gulden is dan ook ten nauwste met het pond verbonden. Een bedreiging van het pond, is een bedreiging van de gulden.

Willen wij als socialisten deze situatie beoordelen, dan moeten wij voorop stellen, dat de hele strijd tussen pond en dollar een strijd is van de kapitalistische concurrenten, Amerika en Engeland. Zoals destijds Duitsland, zijn thans ook andere landen, waaronder Engeland, gedwongen het economisch leven in die zin te leiden, dat zij invoer en uitvoer moeten regelen om de z.g. deviezenpositie recht te houden, dat wil zeggen, er voor te zorgen, dat er tenminste evenwicht gaat ontstaan in de betalingsverplichtingen aan en de vorderingen op het buitenland. Daarbij behoort het opvoeren van de uitvoer en het beperken van de invoer, als het kan vooral ten opzichte van het dollargebied. In wezen is dit dus de gewone kapitalistische concurrentiestrijd. Amerika eist een liberale economie, waarbij het dus de strijd aanbindt tegen de geleide economie van de arme landen. In dit opzicht wil Amerika een open-deur-politiek, Engeland en de andere landen van Europa, behoudens Zwitserland en België, die in een uitzonderlijk gunstige positie verkeren, kunnen daartoe niet overgaan en verlangen omgekeerd, dat de dollar lager wordt gewaardeerd, ten opzichte van het goud. Dat zou een rem zijn op aankoop van Amerikaanse goederen en anderzijds de prijzen van aan Amerika te leveren goederen en dus de vorderingen in dollars

verhogen. Ook gaat het verlangen van deze Europese landen naar verlaging van de zeer hoge Amerikaanse invoerrechten, die een belemmering zijn voor de Europese uitvoer naar Amerika. Maar t.a.v. beide punten is Amerika onwillig.

Het is duidelijk, dat wij met dit alles dus te maken hebben met de gewone kapitalistische concurrentiestrijd. Concurrentiestrijd, dat betekent, dat het er om gaat wie de winsten van de uitbuiting der grote massa naar zich weet toe te trekken. Het betekent nog meer. Want die winsten zijn geen concrete grootheden. De uitbuitingsgraad kan afnemen en toenemen. Waarvan is dat afhankelijk? Dat is afhankelijk van de bereidheid van de arbeidersklasse om zich te laten uitbuiten. Een klasse die het verzet tegen eigen heersende klasse opgeeft, een klasse die zich laat inschakelen in de internationale concurrentiestrijd, die zich bereid verklaart de lasten van het kapitalistische stelsel in het eigen land nog meer op haar schouders te nemen, die verlaagt eigen levensstandaard en maakt slechts mogelijk, dat de imperialistische concurrenten in hun onderlinge strijd de beschikking hebben over een grotere winst.

Wie dit inzicht, kent de rol van z.g. socialistische partijen en vakcentrales. Hij moet in hen zien de lakeien van de nationale bezittende klasse, de vijanden van de arbeidersbeweging. Hij beseft ook, dat de arbeiders alleen zelf en gemeenschappelijk met nieuwe organen in verzet kunnen komen tegen de voortdurende bedreiging van een dalend levenspeil. Hij weet ook, dat de kapitalistische orde oorzaak is van de massa-ellende en dat dus het verzet tegen die ellende een strijd wordt om de vrijheid.

Meer dan tienduizend Engelse havenarbeiders zijn in staking. De Engelse Labourregering doet de havens door militairen bezetten, de schepen door militairen lossen. Zij heeft in het Lagerhuis medegedeeld, dat besloten is de koning te adviseren de „noodtoestand” af te kondigen. Dat is een soort staat van beleg. „Men ziet zich geplaatst tegenover een uitdaging aan het gezag van de staat, waaraan men het hoofd diende te bieden”, aldus Ede, de minister van Binnenlandse zaken.

Zo krijgt overal het verzet van de arbeiders het karakter van een strijd om het kapitalistische gezag of de proletarische vrijheid.

Al willen veel arbeiders die keuze nog niet aanvaarden, de kwestie wordt door de klassevijand reeds zo gesteld. Daarom valt er niet aan te twijfelen; de arbeidersklasse van nu staat voor de vraag volkomen militair-gedisciplineerde onderwerping, of eigen zelfstandige strijd om het bestaan en om een werkelijk socialistische orde.

De E.V.C. en de Eenheid van actie

Onze lezers zullen zich herinneren, dat wij enige weken geleden schreven over een door de Algemene Bond van Werkers in de Bouwnijverheid (E.V.C.) uitgezonden circulaire. In dat geschrift gaf het hoofdbestuur van die organisatie aanwijzingen voor de houding van deze bond inzake de stucadoorsstaking.

Wij signaleerden dit schrijven, omdat er, geheel overeenkomstig de C.P.N.- en E.V.C.-tactiek, werd voorgeschreven, mede te werken aan de oprichting van actie-comités van bouwvakarbeiders, hetgeen echter gepaard ging met de mededeling, dat het „zaak was, dat deze comité's niet op eigen kracht gaan werken, doch dat onze (E.V.C.) invloed hierin verzekerd is”. Daarnaast werd bepaald, dat de steuninzamelingen van de bouwvakarbeiders zelf, onder controle van de afdelingsbesturen van deze organisatie moesten worden gesteld.

Wij wezen er op, hoe de C.P.N.—E.V.C. op die wijze een spelletje wilde spelen met de arbeiders, door ze zogenaamd zelfstandig te laten werken, doch in werkelijkheid aan de E.V.C.-politiek te onderwerpen.

De dagbladsprekers bracht 4 Juli het volgende bericht:

Het hoofdbestuur van de Algemene Bond van Werkers in de Bouwnijverheid (ABWB) aangesloten bij de E.V.C. heeft de penningmeester, de tweede secretaris en twee leden van de Haagse afdeling van deze bond geschorst, omdat zij, zo deelde de afdeling Den Haag mede, weigerden om de staking van de stucadoors in Den Haag onder leiding van de E.V.C. te plaatsen.

De afdeling Den Haag erkent deze schorsing niet en leden van deze afdeling, die Zaterdagmiddag bijeen waren in het gebouw der afdeling in de Koningstraat hebben besloten, het gebouw te bezetten tot een binnenkort bijeen te roepen ledenvergadering uitspraak heeft gedaan over de houding van het hoofdbestuur.

Op de vergadering van Zaterdagmiddag werd aan twee leden van het hoofdbestuur en aan de secretaris van de afdeling Den Haag verzocht, de vergadering te verlaten, aan welk verzoek gehoor werd gegeven.

Het is ons niet bekend, hoe de zaak zich verder ontwikkeld heeft. Wij wijzen er echter op, hoe het hoofdbestuur niet schroomt, leden, die de werkelijke eenheid van actie en de zelfstandige strijd van de arbeiders voorstaan, te schorsen. Het gezag spreekt voor zichzelf en is een volkomen bezetting van hetgeen wij destijds stelden.

Anderzijds verheugt ons de houding van de afdeling Den Haag van die bond. Zij wenst blijkbaar de onwaarschijnlijke politiek van de C.P.N.—E.V.C. niet verder te ondersteunen, maar staat de werkelijke eenheid van alle arbeiders in de strijd voor.

Wij zien hieruit, hoe de ervaringen in de strijd, de arbeiders toch langzamerhand tot het juiste inzicht brengt. Zet de strijd voort kameraden: Tegen de afhankelijkheid van de arbeiders en voor de eenheid van actie.

Toneelgroep

„Het Perspectief”

Bij het zoeken naar meer samenwerking in de revolutionaire geleerden, verbonden met de noodzakelijkheid van het uitdragen onzer ideeën, hebben wij gegrepen naar het middel van het toneel.

Een schuchtere poging hiertoe heeft Spartacus gewaagd op onze onlangs gehouden kam-avond met het uit het Amerikaans vertaalde stuk „Be-graaf de doden”.

Het succes overtrof de verwachtingen en heeft ons ervan overtuigd, dat met deze propagandavorm een groot enthousiasme voor onze inzichten gewekt kan worden, zonder aan het kritisch in-zicht afbreuk te doen.

Wij willen toneel brengen, dat misschien kwalitatief minder zal zijn dan dat van beroepsspelers, maar zeker van onze gezichtshoek uit die tendenzen naar voren zal halen, welke door alle burgerlijke toneelgroepen gepasseerd worden.

Het is daarom, dat wij via deze weg oproepen:

1e. Allen, die bereid zijn en zich bekwaam gevoelen aan deze vorm van proletarische kunst mede te werken, in welke vorm dan ook. Laat niemand denken, ik ben geen acteur of actrice:

ook bovengenoemde eerste opvoering was zeer dilettaantwerk, door arbeiders naar voren gebracht.

2e. Een corps donateurs, teneinde de zo noodzakelijke basis te scheppen ter bestrijding van de kosten der zaalhuur voor repetities, het aanschaffen van requisieten, het bestrijden van reiskosten, voor zover deze laatste niet door de uitnodigende groepen betaald worden.

Donateur zijn brengt de kosten van tenminste f 0.40 per maand met zich mede, terwijl leden der toneelgroep het bedragje van f 0.25 per week dienen te betalen.

De repetities vangen binnenkort weer aan, zodat wij met een spoedige opgave (met het oog op de te verdelen rollen) zeer gebaat zijn.

Ten slotte kameraden, steunt dit werk. We beschikken hierdoor over een effectief wapen, waarmee we de voosheid van het kapitalisme in al zijn grauwe realiteit kunnen uitbeelden en waardoor tevens de strijd van de arbeiders op een geheel nieuwe wijze belicht wordt. Zowel spelers als publiek zullen nieuwe kracht putten uit de opvoeringen, die in de volle zin van het woord revolutionair zijn.

Daarom hebben wij iedere strijdbereide arbeider nodig, als lid, of als donateur.

Opgaven, storting en correspondentie aan de secretaris-penningmeester der toneelgroep.

Geadresseerd:
Toneelgroep „Het Perspectief”
p/a Gebouw „De Arend”,
Planciusstraat hoek Breeuwerstraat,
Amsterdam-C.

Abonnees opgelet!

Het derde kwartaal is aangebroken. U bewijst de administratie een grote dienst door uw abonnementsgeld een dertig dagen over te maken. En u bespaart de inningskosten. Storting op postrekening. Uitgeverij „De Vlam”, nummer 168797. Bedrag f 1.50 en als het kan iets extra's voor ons fonds „Spartacus op de Vesuvius”.

Grepen uit Revoluinaire Literatuur

„CEMENT” van F. GLADKOW.

Vervolg I.

— Je bent veel te wild voor zoo'n vreedzame omgeving.... De sleutel zit nog in het slot. Je kunt zelf je water warm maken op het stel — thee en suiker is er niet.... en brood ook niet. Ga maar naar den Arbeidsraad en laat je inschrijven voor je rantsoen. Ik heb het vreeselijk druk. Ach, Gleb, ach, kameraad! Ik kan het haast niet geloven.... Je bent helemaal anders geworden — mijn eigen Gleb.... en toch zoo vreemd.

Dat was geen belediging, dat was een slag. Hij was naar een mensch toegegaan, en hij was met zijn kop tegen den muur geloopt. Hij schaamde zich, en het deed pijn. Hij hield zijn armen nog open, en een onbedwingbaar glimlachje trilde nog op zijn gezicht.

— Wat is dat? Dasja!..... Wat moet dat in-eens: kameraad?.....

Dasja stond al bij het hekje, keek naar hem onder haar wenkbrauwen uit en lachte.

Is het Dasja, of is het Dasja niet?

— Ik eet in de stad, in de Gaarkeuken, en mijn broodrantsoen krijg ik bij het Partijcomité. Ga jij naar den Arbeidsraad en laat je inschrijven voor een broodkaart, Gleb. Ik blijf twee dagen weg. — Ik moet naar het dorp, een heel dringende opdracht.... En rust jij intusschen uit van de reis. Ik moet dadelijk weg.

— Maar wacht toch even, Dasja..... Ik heb je immers nog niet eens behoorlijk omhelsd.... Wat is dat nou!..... Ik heb mijn neus nog niet eens

vertoond, of jij loopt weg. Laat men dan tenminste nog eens naar je kijken.....

Hij sprong op haar toe, en sloeg zijn armen uit alle macht om haar heen. Maar zij schoof weer, vriendelijk en streng, zijn handen weg.

— Maar zeg dan toch, wat dat moet betekenen, Dasja.....

— Ik werk in de Vrouwengroep, Gleb.

— Wat doe je daar, in die Vrouwengroep? En Njoerka — waar is mijn kind?

— Njoerka is in het Tehuis voor kinderen. Kom ga uitrusten, Gleb. Ik heb geen tijd te verliezen. Wij zullen later wel praten.... rust jij maar uit!

En zij liep weg, flink en beslist, met groote stappen, en zag niet om, en de roode doek om haar hoofd trilde hem eigenzinnig, tot vlak bij den muur, en lokte hem mee, en lachte.

En toen, bij het gat, keek Dasja om, en wuilde hem toe, met haar hand, en haar tanden schitterden.

Gleb stond op het stoepje, verbluft, en staarde Dasja na. Hij kon niet begrijpen wat er gebeurde was.

Hij was thuis gekomen, en had zijn vrouw gezien. Drie jaren had hij haar niet gezien — die drie jaar had hij geleefd in den oorlogsdonder. Ook Dasja had die drie jaar geleefd. Maar welken weg Dasja gegaan is — dat weet hij niet. En hun wegen hebben elkaar weer ontmoet op een zonderling kruispunt. Voor hun huwelijk gingen de we-

Vrijheid en Vakverenigingsconcurrentie

De rede van Vermeulen op de Internationale arbeidsconferentie te Genève heeft heel wat beroering veroorzaakt in officiële vakbewegingskringen. Zoals men weet heeft Vermeulen op bovengenoemde conferentie een aanval gedaan op het Nederlands Bisschoppelijk verbod voor Katholieke arbeiders, om lid te worden van de moderne vakbeweging, op straffe van onthouding der sacramenten.

We willen onze lezers niet vervelen met alle argumenten die voor en tegen Vermeulen naar voren worden gebracht. Maar wel vinden we het interessant om eens na te gaan, waarom het N.V.V. (want dat Vermeulen namens het N.V.V. sprak is duidelijk), na drie jaar te hebben samengewerkt met het C.N.V. en de K.A.B., plotseling overgaat tot een aanval op het reeds dertig jaar oude Bisschoppelijk verbod. Al die grote woorden over democratische vrijheden hoeven we immers niet serieus te nemen, want die anti-democratische houding der Nederlandse bisschoppen heeft het N.V.V. niet verhinderd om sinds het einde van de oorlog een innige samenwerking aan te gaan met de confessionele vakbeweging. Het heeft met de Katholieke en Christelijke centrales front gemaakt tegen de arbeiders die in verzet kwamen. Evenals het C.N.V. en de K.A.B. zijn ook de N.V.V.-bestuurders predikers van de arbeidsvrede en vurige apostelen van het georganiseerd overleg tussen Kapitaal en Arbeid.

Als wij ons daarom afvragen, waarom het N.V.V. nu overgaat tot een aanval op het Bisschoppelijk verbod, dan den-

ken we niet aan democratische vrijheden. Dat is slechts de vlag die de lading moet dekken. Hier zijn andere overwegingen in het spel.

Wellicht herinneren de lezers zich dat naar aanleiding van de rede van Vermeulen een bespreking van de drie samenwerkende vakbewegingen niet is doorgestaan. Op deze bespreking zou het verplichte lidmaatschap van de vakbeweging voor de werknemers besproken worden. Dat verplichte lidmaatschap wordt reeds enige tijd door die vakbewegingen nagestreefd (zeker vanwege de democratie).

Men begrijpt blijkbaar, dat het ledental van de vakbewegingen op de duur belangrijke daling zal ondergaan. Want de arbeiders, door de nood gedwongen in verzet te komen, vinden immers steeds weer de vakbeweging tegenover zich. Ook de arbeiders zullen dus gaandeweg gaan inzien, dat de vakbeweging hen niet steunt in de strijd, doch aan die strijd afbreuk doet. De animo om lid te zijn van een vakbeweging zou dus verflauwen. Dit wil men nu ondervangen door de werknemers, hetzij wettelijk, hetzij door collectieve arbeidsovereenkomsten, te verplichten, lid te zijn van een vakbeweging. Indien de plannen zullen worden uitgevoerd, kan men dus een belangrijke stijging van het ledental der vakbewegingen verwachten. En ook de op handen zijnde werklozenverzekering, waardoor de vakbewegingsleden vermoedelijk weer in een enigszins bevoorrechte positie komen in vergelijking tot ongeorganiseerde arbeiders, zal velen van de laatsten doen besluiten lid te worden van een vakorganisatie. Dan is te verwachten dat de Katholieke en de Christelijke vakbewegingen daarvan het meeste profijt zullen trekken. Immers, hoe doorkneed de modernen ook zijn in de volksbegoocheling, tegen de pastoors en dominés, die altijd met hel en verdoemenis werken, moeten ze nog steeds het loodje leggen. Op straffe van onthouding der sacramenten zullen weinig Katholieke arbeiders lid worden van het N.V.V. Met de werkloosheidsverzekering en het verplichte lidmaatschap in het vooruitzicht, is het dus zaak voor het N.V.V. om zo mogelijk het bisschoppelijk verbod ongedaan te maken. Dan immers bestaat ook voor dit verbod de mogelijkheid een deel van de Katholieke arbeiders, die nu nog ongeorganiseerd zijn, op te vangen. Hierbij willen we nog opmerken, dat voor de oorlog 't N.V.V. meer leden telde dan het K.A.B. en het C.N.V. samen. Dit is nu echter in geen dele het geval. Het C.N.V. en de K.A.B. tellen nu samen belangrijker meer leden dan het N.V.V. Zou deze stijging zich nog verder doorzetten, dan zou daardoor de positie van het N.V.V. in de Stichting van de Arbeid en in andere organen daarvan verzwakt worden.

We zien dus, dat al die grote woorden over democratische vrijheden enz.

tsijlt de lucht als vogels, en gaat er gekakel van kappen door de „Gezellige Kolonie”.

Geen fabriek, maar smeltende ijsschotsen, en de schoorsteenen blauw als glazen cylinders. Bovenop ligt geen roet; de bergwinden hebben het weggeblazen en van één schoorsteen is de bliksemafleider weggerukt — door de stormwind? door roest? of door menschenhanden?

Hier heeft het nooit naar mest geroken, maar nu is met het gras, dat van de bergen kwam kruipen, de reuk van de schimmel en paardenstallen gekomen.

In dat gebouw, dat vlak aan den voet van den berg ligt — de bankwerkerij — gloeiden anders op dat uur de groote ramen verblindend in het zonlicht met hun ontelbare ruiten, maar nu ligt er een zwarte diepte achter de kapotte glazen.

En de stad achter de bocht, op den heuvel, is ook anders: zij is grijs geworden, bedekt met schimmel en stof. Ze is aan de berghelling gelijk geworden — het is geen stad, maar een verlaten steengroeve.

De deur, die Dasja open had gelaten naar de leege kamer.... de verstilde, vergeten fabriek.... Hij was arbeider op de fabriek geweest — hij was commissaris van een regiment geworden, en held van de Rode Vlag.....

De haan kwam naar de schutting toe, stak zijn kop omhoog, en keek naar hem met één oog, boosaardig en menschenchuw.

— Wie is dat?

En de geiten knipten nieuwsgierig met hun slangenogen en fluissterden met hun mummellippen onhoorbaren onzin.

Waarom die ongewone, zware stilte? Waarom

GEEF DIT BLAD DOOR!
AAN EEN KAMERAAD!

De arbeiders kunnen alleen zelf en vooral in de bedrijven de eenheid van actie tot stand brengen.

Vervolg van pag. 3

slechts dienen als camouflage. In wezen gaat het bij alle drie om de beheersing van de geest der arbeiders. Om de beheersing van de arbeidersklasse. Elke activiteit, elk opkomend verzet, moet opgevangen kunnen worden door de vakbeweging. En elk voor zich wil in die beheersing van de arbeiders het leeuwenaandeel hebben. Want wie het grootste deel van de arbeiders beheerst, verkrijgt in het overleg met overheid en werkgevers een zekere politieke machtspositie.

Willen de arbeiders in tegenstelling daarmee zelf macht vormen, dan is het eerst nodig, dat ze zich aan die beheersing weten te onttrekken. En dat kan en zal gebeuren, heren, ook al worden ze van boven af genoodzaakt lid te zijn van een vakbeweging. Hun strijd om de vrijheid is voor hen van meer belang dan de vakbewegingsconcurrentie.

Zomerdag van „De Vrije Gemeenschap”

Het is met onze vorige zomerdag een beetje misgelopen. Doordat over en weer niet alle afspraken goed waren begrepen, hebben de fietsers en treinreizigers elkaar niet ontmoet. Gevolg: twee zomerdag-groepjes, die dicht bij elkaar, toch afzonderlijk hebben genoten van zon en zomer. Wij hebben afgesproken, dat we het nog éénmaal vóór het kamp eens goed zullen overdoen.

Liefhebbers, let dus op:

Zondag 17 Juli a.s. gaan we opnieuw naar Overveen.

De trein-reizigers komen bijeen: des morgens precies kwart voor negen vóór de hoofdingang van het Centraal Station te Amsterdam. Rekent op mogelijke tegenslagen, b.v. met overvolle Zondagse trams. Zorgt op tijd te zijn. De fietsclub gaat om half negen precies van het Nassauplein (standbeeld Domela Nieuwenhuis). Om kwart voor tien verzamelen allen bij het station Overveen. Haarlemmers, wij rekenen ook op u!

En nu even opletten. In Overveen wachten we op elkaar. Door de treindruckte waren de vorige keer de treinreizigers een trein later. Mocht dit zich onverhoopt herhalen: we wachten ditmaal op elkaar. Omgekeerd, wachten ook de treinreizigers eventueel op de fietsers. De omgeving is daar mooi genoeg, dat men er zich onder achterlating van een „wachter” even in de omtrek kan verpozen. Er wordt voor drinken gezorgd. Elke deelnemer zorgt voor een beker en voor eigen eten.

Dus Zondag 17 Juli allen naar Overveen.

Socialistisch Zomerkamp „De Vrije Gemeenschap”

Wanneer deze krant verschijnt, scheiden ons nog veertien dagen van het Zomerkamp bij Hulsborst op de Veluwe. De kampraad is druk in de weer en is er toe overgegaan om nu wekelijks bijeen te komen. Om nog wat meer bekendheid aan het kamp te geven, verscheen een gestencilde kampkrant, die met enkele eenvoudige tekeningen verlicht, enige algemene gegevens inhoudt en ook reeds iets mededeelt over het programma. Wie een exemplaar wil ontvangen, wende zich tot Jaap Meulenkamp, Blasiusstraat 30, Amsterdam-Oost.

Ondertussen zijn wij in staat nog wat nadere mededelingen te doen. Alle deelnemers ontvangen tijdig een bewijs van inschrijving, dat ook nog aanwijzingen inhoudt omtrent de wijze waarop men het kampeertrein en het gebouw „De Woudsteek” kan bereiken en hetgeen men als goed kampeerder moet medenemen.

Ook over het programma valt nog het een en ander te vertellen. Er wordt postief voor gezorgd, dat het programma niet door discussies en inleidingen overladen wordt. Aan natuurgenot, spel en vrolijkheid is een ruime plaats ingedeeld. Ook voor een program voor de kinderen wordt gezorgd. De avond-bijeenkomsten beloven best te worden. Wel is, vanzelfsprekend in ons milieu, gerekend op het initiatief van de deelnemers. Maar de kampraad was van mening, dat er zeker ook verlangen zou

bestaan naar enkele extra verzorgde programma's. Zo kunnen wij nu medelen, dat twee avond-bijeenkomsten extra-medewerkers deel zullen nemen. Een kwartet bestaande uit Jo van Veenendaal, Lya Wit, Jan te Slaa en Cor Snelders zal een klassiek zangprogramma voor zijn rekening nemen. Voorts zullen een tweetal medewerkers, wier namen wij nu nog niet noemen, ons vergasten op viool- en fluit- en piano-muziek, terwijl Aaf Gulien Hamerlink komt declameren. Speciaal wat de kampvuur-avond betreft koesteren wij te deze aanzien grote verwachtingen.

Maar we moeten toch nog een ernstig woord zeggen. Evenals bij vorige gelegenheden maken we weer mede, dat kameraden op wier deelneming wij menen te mogen rekenen, ons op hun definitieve opgaf tot het laatst laten wachten. Het is nu zo ver, dat de kampraad absoluut moet weten wie er zullen komen. Ernstig dringen wij er dus op aan, dat zij ons hun aanmeldingsformulier nu direct toezenden. Wie dat niet heeft, kan zich per briefkaart of brief opgeven, waarna wij nog een formulier zullen toezenden. Wie inlichtingen wenst kan deze aanvragen aan het adres: Jaap Meulenkamp, Blasiusstraat 30, Amsterdam-Oost.

Het kamp wordt gehouden van Zaterdag 30 Juli tot Zaterdag 6 Augustus.

DE KAMPRAAD.

Verantwoording der ingekomen bijdragen over de maand April 1949.

Door de Amsterdamse agent werd ontvangen:

a. Vaste bijdragen:

J. B. f 0.50; J. de G. 1.00; J. V. f 1.00; L. B. f 4.00; S. f 1.50; B. f 1.50; P. S. f 0.50; Lezers Barentsbuurt f 4.24; W. v. d. W. f 1.00; St. H. f 1.00; Tj. B. f 1.00; B. N. f 2.50; H. G. L. f 10.00; W. S. f 4.00; B. R. f 1.00; P. B. f 2.00; N. A. f 2.50; P. J. S. f 1.00; D. S. f 0.50; J. B. f 0.50; W. W. f 0.25; allen te A.

Totaal f 41.49.

b. Losse bijdragen:

Lezers in West f 0.25; L. v. d. J. f 0.60; W. W. f 0.75; Lezers Staatsliedenbuurt f 1.60; allen te A.

Lezers Zaandam f 2.50; H. J. te R. f 1.00.

Totaal f 6.95.

Door Uitgeverij „De Vlam” werd ontvangen:

K. T. te Z. f 0.50; L. v. d. B. te V. f 1.00; H. B. te W. a. Z. f 3.00; F. S. te D. f 1.50; A. v. d. H. te B. f 2.00; H. W. te A. f 1.00; J. S. te E. f 1.50; P. v. d. R. f 22.00; J. L. te W. f 1.00; A. de L. te A. f 2.50; R. L. W. te A. f 1.00; E. J. B. te B. f 2.50; Fl. te R. f 0.65; V. te H. f 10.00; C. te B. f 8.00; J. C. te A. f 20.00; C. H. te A. f 0.50; kleinere bijdragen f 1.95.

Totaal f 80.60.

Totaal generaal f 129.04.

Rectificatie

In het hoofdartikel van 2 Juli is een fout gealopen, door het wegvallen van een zetregel. De opmerkelijke lezer zal hebben geconstateerd, dat daardoor een tegenstelling in het artikel is ontstaan. De afgedrukte zin luidt in de krant: „De hoge geestelijkheid wisselt van patroon.” Zij had moeten luiden: „De hoge geestelijkheid houdt het met Rome, een deel van de lagere geestelijkheid wisselt van patroon.”

Aan onze Lezers

In ons nummer van 2 Juli deelden wij een en ander mede over de moeilijkheden inzake de exploitatie van onze krant. Daarbij werd reeds de waarschijnlijkheid geuit, dat op 9 Juli de krant niet zou verschijnen, doch dat wij hoopten in het nu verschijnende nummer nadere mededelingen te kunnen doen omtrent de exploitatie. Tot onze spijt zijn wij daartoe echter heden nog niet in staat. Dit houdt in, dat het wederom niet uitgesloten moet worden geacht dat de krant nu op 23 Juli a.s. niet verschijnt. Hoezeer het ons ook spijt, wij kunnen niet zonder voorzieningen te hebben getroffen, zo maar door gaan met het blad elke week uit te geven, met het risico, dat we vandaag of morgen financieel geheel vast zouden lopen. Daarmee immers zou niemand zijn gediend. Wij vertrouwen er op, dat al onze vrienden dit besluit zullen billijken en waarderen. Blijven zij dus de volgende week van ons blad verstoken, dan weten zij de oorzaak. Voor raad en extra hulp houdt „Spartacus op de Vesuvius” zich aanbevolen. Ondertussen hopen wij zelf zeer binnenkort met nadere mededelingen te kunnen komen.

REDACTIE EN ADMINISTRATIE.

CORRESPONDENTIE

L. B. te A. Volgend nummer hopen wij tot plaatsing filmbeschouwing te kunnen overgaan.

J. C. te B.

Helaas; nogmaals moesten wij copy laten overstaan.

Werft nieuwe abonnees voor „Spartacus”

30 JULI 1949

PRIJS 12 CENT

9e Jaargang No 29

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS”

Redacteur
R. HULSMAN

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Red. en Adm.:
postbus 7046 te Amsterdam-Zuid II.
Ab. p. kw. f 1.50 bij vooruitbet. Uitg.
„De Vlam”, postgros 168797 te A'dam

OVER UITBUITING

Dezer dagen mochten wij weer kennisnemen van enige gegevens uit het jaarverslag van het Unilever-concern. Ook in het verleden hebben wij ons de moeite getroost uit de spaarzame gegevens die een dergelijk verslag inhoudt, en waarvan ons dan nog maar in de pers een uittreksel wordt aangeboden, ons een beeld te verschaffen. Wij hebben dit ook ditmaal gedaan. Natuurlijk kan het niet in de bedoeling liggen van een artikel in Spartacus, om aan de lezers een totaal inzicht te geven van de geweldige betekenis in het economische leven van zulke concerns. We moeten er daarom als steeds mee volstaan op enkele punten de aandacht te vestigen.

Maar voor we dat heden doen, willen we toch nog enige algemene feiten, die wij vroeger reeds publiceerden, zeer in het kort herhalen. Ieder weet wel, dat de Unilever zich in het bijzonder toelegt op de winning en exploitatie van oliën en vetten. Ze staat, om zo te zeggen, bekend als de margarine-trust. Als zodanig heeft ze over de gehele wereld haar macht gevestigd. In grote delen van de wereld voorziet zij, wat zeep en margarine enz. betreft in 70 tot 80 procent van het gehele verbruik. Maar behalve in zeep en margarine doet deze onderneming in alle mogelijke levensmiddelen, zoals vis, gevogelte, vleeswaren; kaas, melk, zuigelingenvoedsel, thee, cacao, chemische producten, papier- en houtwaren, textiel, rubber, enz., enz. Grote ondernemingen hier en over de gehele wereld verspreid, behoren aan de Unilever, onder welke naam zij ook worden geëxploiteerd. De Unilever is machtiger dan menige staat. Haar hoge ambtenaren, bestuurders en directeuren worden op hun tijd in allerlei staatsambten en regeringsposities gebracht, om na volbrachte taak, weer opnieuw plaats te nemen in het leger van de Unilever-functionarissen. Dit is geen opzichzelfstaand feit. Het is het beeld van het moderne kapitalisme. In de petroleumindustrie, denken wij aan de „Koninklijke”, in de automobielenijverheid, de electriciteits- en radionijverheid, waarbij gedacht kan worden aan „Philips”; in de chemische industrie, enz. enz. Overal valt hetzelfde te constateren. Het

is ook niet toevallig. Steeds meer gaan wij deze weg op, omdat de ontwikkeling van de techniek en de chemie, enz., het grootbedrijf vordert.

Voor zover daarbij sprake is van „ordening” in het economische leven, is het ordening op de grondslag van ultra-moderne kapitalistische bedrijfshuishouding. En al moge het schijnen dat we politiek weer een periode gaan doormaken, die afvoert van de geleide economie, dat kan toch maar zeer betrekkelijk en tijdelijk zijn. De staat krijgt ook in het economische leven een belangrijke taak, maar hij staat in dienst van deze grote machten. Steeds machtelozer wordt de mens, de producent, de individuele arbeider. Steeds meer georganiseerd gaat de uitbuiting en daarmee gepaard de absolute onderwerping van de massa. Juist daarom krijgt de klassenstrijd der arbeiders een principiële karakter, want hun strijd kan daardoor alleen maar worden een strijd tegen de kapitalistische orde zelf. Daarom is de sociaal-democratische voorstelling van zaken, dat wij door dit alles naar het socialisme groeien, slechts fraseologie.

De uitbuiting van de grote massa wordt er dan ook niet minder door, al weet ook in dit land de statistiek op prachtige wijze aan te tonen, dat het aandeel van de arbeiders in het nationaal inkomen, vergeleken bij tien jaar geleden, sterk is gestegen. Zij kan alleen tot deze resultaten komen, resultaten waarvan de schijnbare conclusie: „de arbeiders hebben het beter gekregen”, vloekt met de bestaande reële verhoudingen, wanneer zij in het kapitalistisch verarmde Nederland de methode van het „nationaal inkomen” hanteert.

Let op de levensomstandigheden van de arbeiders; op hetgeen zij met hun inkomen kunnen doen, op het feit, dat de vrouw nu vaak mee moet gaan werken, op de schrikbarende woningtoestanden, al of niet verborgen achter lief aandoende gevels van vóór-oorlogse woningcomplexen; dan weten wij dat de uitbuiting van de arbeidersklasse is toegenomen en..... dat ook de „verelending” is toegenomen.

Keren wij nu terug tot het verslag van de Unilever. Ons troffen daarin enkele gegevens, die ons een duidelijk beeld om-

trent de uitbuiting kunnen verschaffen. In één van de Nederlandse dagbladen werd gepubliceerd, dat het concern 58.500 verzekerde personeleden telde. Het totaalloon werd daarbij niet genoemd. Uit een publicatie van 1938 vernamen wij echter, dat toen aan werknemers was uitbetaald f 225 miljoen. Wij zullen er niet ver naast zijn, wanneer wij voor 1948 het gemiddeld loon stellende op f 4000.— 's jaars, een loonsom becijferen van f 234 miljoen.

Onze lezers begrijpen, dat deze gemiddelde loonsom als arbeidersloon zeker te hoog is, doordat daarin ook de salarissen van de hoogst bezoldigden zijn opgenomen. Het beeld dat wij U nu willen geven, wordt er voor de gewone arbeiders slechts minder tartend door.

Uitgaande van deze loonsom gaan wij nu na, wat er in totaal aan loon en winst en belastingen enz., uit het concern komt. De belastingen voegen wij er bij, omdat ook de kapitalistische staat zijn winst (in de vorm van belasting uit de bedrijven) slechts kan halen op grond van het uitbuiten van de arbeiders. Met andere woorden, winst en winstbelastingen enz., vormen de meerwaarde die de arbeiders voortbrengen.

Het staatje wordt nu als volgt:

Lonen	f 234.000.000
Winst en winstbelastingen f	273.245.291
Extra gereserveerd na afschrijvingen	87.746.265
Geschatte rente obligatiehouders	8.000.000
Totaal f	602.991.556

Voor we nu verder gaan, maken wij onze lezers er nogmaals op attent, dat we alleen maar in staat zijn, tot het groeperen van enkele ter beschikking gekomen cijfers. Er zijn, om de uitbuiting van de arbeiders te berekenen, nog andere gegevens nodig. De belastingen zijn zeker niet compleet, want we namen slechts de belastingen over de winst, niet die de staat heft voor grondbelastingen, omzetbelasting, enz., die ook uit het concern moeten worden betaald. Ook zijn in de opstelling niet begrepen pachten voor de bezitters van gronden, enz., die bij het concern in gebruik zijn en welke bedragen ook door de arbeiders moeten worden voortgebracht eer zij betaald kunnen worden. Het eindcijfer dat wij brachten is dus zeker niet